

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslowakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

EVROPSKÉ LISTY: Vychází každé pondělí • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publication, Inc. • Vedoucí redaktor: Josef Martinek
Evropský redaktor: Václav Hora • Adresa redakce:
FK, D-6 Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

EVROPSKÉ LISTY: Erscheint jeden Montag • Herausgeber: Universum
Sokol Publ. Inc. • Chefredakteur: Josef Martinek • Redakteur für
Europa: Václav Hora • Anschrift der Redaktion:
FK, D-6, Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

GEGR. 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG den 23. AUGUST 1976 • EL, POSTFACH 606, 8053 ZUERICH FLUGHAFEN • Nr. 34

Postaví most přes propast?

Ledacos naznačuje, že polská komunistická strana by se ráda stala jakýmsi mostem mezi ortodoxní Moskvou a autnomistickými komunistickými stranami západu. Jedním z náznaků bylo chování Poláků na nedávné konferenci evropských komunistických stran ve východním Berlíně, která skončila vydáním — avšak nepodepsáním — nemastného-neslaného dokumentu, a Moskvě nepřinesla ož usilovala: potvrzení její nadvlády nad ostatními komunistickými stranami.

Za požadavkem Moskvy neochvějně stály vlastně jen tři komunistické strany: československá, bulharská a východoněmecká. Proti němu italská, španělská, francouzská, jugoslávská a rumunská. Maďarská a polská strana zachovaly neutralitu.

Toto je nejnovější prohlášení jednoho z čelných představitelů polské komunistické strany: "My, polští komunisté máme ambici hrát v Evropě důležitou úlohu, chceme vytvořit model socialismu přijatelného pro všechny — včetně soudruhů obou směrů". To jest jak promoskevského, tak autonomistického. Polsko má vskutku v sou-

časné době zcela zvláštní postavení. Při oficiálních slavnostních příležitostech stojí, či sedí vždy Edward Gierek vedle Leonida Brežněva. Avšak Gierek je také dobrým osobním přítelem nejvyššího italského komunisty Enrico Berlinguera.

A italským soudruhům také "prošlo" jejich nedávné změšování do vnitřních záležitostí Polska. Když po polských bouřích pětadvacátého června, poté, co vláda vyhlásila (a po bouřích odvolala) stoprocentní zvýšení cen potravin, byly stovky demonstrantů pozatýkány, ústřední výbor italské komunistické strany poslal do Varšavy žádost o omilostnění pro všechny zatčené. Poselství říkalo doslova: "V socialistických zemích musí být možné řešit společenské rozdíly a dokonce konflikty bez vážných nepokojů a to trvalou snahou získat aktivní spolupráci pracujících."

A třebaže nedošlo k omilostnění všech demonstrantů a někteří dostali mnohaletý žalář, všeobecně se soudí, že italský zásah přinesl zmírnění důsledků celé aféry. Přes časté a mnohdy velmi ostré kritiky italské komunistické strany a to zejména ze strany sovětských a československých sdělovacích prostředků, neobjevilo se nikdy v polském tisku jediné zlé slovo na adresu italských soudruhů. To je velmi podstatné ve světle skutečností, že italská komunistická strana ostře a trvale útočí na československé komunisty už od roku 1968, to jest od pookupačních časů a že je to zejména právě ona, která označuje československou komunistickou stranu za hodnou největšího opovržení.

Ostatně: neobyčejně nízké mínění o dnešním vedení KSČ má většina záp. kom. stran.

Ambiciózní Polsko se rozhodně nechce dostat do podobné situace. Jak se k tomu zachová Moskva?

FORD ZVÍTĚZIL!

Třicátá první Republikánská národní konvence zvolila po sedmi měsících intenzivní a místy i dosti bezohledné kampaně, Geralda Forda, kandidátem pro presidentské volby, ku kterým dojde v listopadu. Že výsledek bylo ještě 24 hodin před zahájením konvence skoro nemožné odhadnout, i to dokazuje, že hlasování bylo na vážkách ještě i po zahájení konvence. To znamená, že rozhodující hlasy obdržel prezident Ford od části delegátů prakticky až v posledních hodinách.

Definitivní výsledek hlasování na konvenci zněl: pres. Ford 1.187 hlasů, Reagan 1.070 hlasů. Byl oznámen John J. Rhodesem z Arizony, předsedou konvence s tím, že vzhledem k většině, prohlašuje hlasování za aklamační, což

bylo ze strany příznivců Reaganových doprovázeno hlasitým nesouhlasem, trvajícím více než třičtvrtě hodiny.

Již tento samotný fakt dokazuje nejlépe prostředí, v jakém konvence probíhala. A také závěrečné prohlášení Reaganovo, že v žádném případě nebude akceptovat nominaci vice-presidenta ani v případě, že to bude jednomyslné přání konvence — nedokazuje ani dost málo, že Republikánská strana překonala vnitřní obtíže a že bude na boj v rámci presidentské kampaně — dostatečně připravena

A že to bude tentokrát boj velmi tvrdý, o tom není na obou stranách, ani nejmenších pochyb. Půjde o neomezenou moc ve Spojených státech, v případě,

že by zvítězil demokratický kandidát. Je ale pravdou, že díky nejednotnosti uvnitř, bude více postižena republikánská strana organizací, než její kandidát v presidentských volbách amerických, poněvadž americký volič se neřídí zájmy své strany, spíše volí kandidáty bez ohledu na jejich stranickou příslušnost, kteří buď svojí bývalou činností nebo vhodně zvolenými hesly, se zdají zaručovat pro budoucnost prosperity.

Senátor Robert Dole nominován

Po uzavření listu nás došla zpráva, že prezident Ford si vybral za kandidáta na úřad vice-presidenta Spojených států, senátora Roberta Doleho ze státu Kansas. Ve své uváděcí řeči ho nazval za politika, kterého právě nyní nejenom republikánská strana, ale i Amerika potřebují. Senátor Dole pak ve svých slovech, kterými nominaci akceptoval, prohlásil, že si velmi váží toho, že byl prezidentem Fordem pro tuto funkci vybrán, že ještě v době než k volbám dojde bude zapotřebí vykonat velký kus práce, o což se ze všech sil pokusí. Samozřejmě, že nominace senátora Doleho musí být ještě potvrzena i konvencí. Prezident Ford se na závěr svého prohlášení ještě zmínil o tom, že hovořil i s bývalým guvernérem Reaganem, který s nominací senátora Doleho také souhlasí, jakož prý i všichni kandidáti, kteří přicházeli pro nominaci v úvahu. Větší část z těch, se kterými eventuálně prezident Ford pro nominaci počítal, bude velmi pravděpodobně uspokojeno jmenováním do nové vlády. Jména jejich se však dovíme až v lednu příštího roku, bude-li pres. Ford zvolen.

PRAHA, 21. SRPEN 1968

Nepřehlédněte, prosíme!

Prosíme všechny naše evropské předplatitele, aby veškerou korespondenci řídili od tohoto dne výhradně na švýcarskou adresu Evropských Listů: EL (Evropské Listy) Postfach 606, 8053-Zürich Flughafen, Switzerland. Poněvadž jsme zrušili bankovní i poštovní konto ve Frankfurtu v západním Německu, řiďte laskavě veškeré platby ve prospěch EL na: Schweizerischer Bankverein, 8033 Zurich, s poznámkou 'z. G. Americké Listy P5-622.890.'

Evropské Listy

O ČESKOSLOVENSKU

Brno po osmnácté

Přímo z Brna jsme dostali od čtenáře pěkně tištěnou informaci o brněnském strojírenském veletrhu, který proběhne od 15.-23. září. Dočetli jsme se, že tam bude vystavovat 2000 firem s 29 zemí čtyř kontinentů. Do soutěže o zlatou medaili je přihlášeno 300 výrobků, představujících špičkovou světovou výrobní techniku. Skoro dvě třetiny přihlášených výrobků je z Československa. Bu- de uděleno 40 zlatých medailí.

Americký chléb v Praze

V Rudém právu, a Zemědělských novinách, je řeč "o jistých lidech v Československu, kteří hromadí zásoby určitých poživatin." Kandidát předsednictva a tajemník ÚV KSČ Jan Baryl informuje o tom, že aby byla zajištěna výroba a dodávky masa a jiných výrobků bude zapotřebí importu krmiv, což se původně v tomto roce neplánovalo. Baryl píše, že letošní sklizeň umožní plně pokrýt potřebu obyvatelstva v chlebu a mouce, v moučných a pekárenských výrobcích, cukru a dalších základních potravinách. Podle zprávy z amerického ministerstva zemědělství ve Washingtoně se vskutku Československo, po dlouholeté absenci, nečekaně objevuje jako nákupce na americkém obilném trhu. Podle těchto informací už zakoupilo 85.500 metrických tun pšenice, což je dvojnásobek toho co zakoupilo Rumunsko až dosud v celém tomto roce a trojnásobek toho, co koupilo Polsko. Podle zpráv z amerického ministerstva zemědělství, Československo zakoupilo dále 90.000 tun kukuřice dokonce předem, ze sklizně příštího roku navíc k 50.000 tunám kukuřice z letošní sklizně.

Škodovkáři mezi sebou

Osmý ročník setkání majitelů Škodovek se konal v autokampinku Březová na Karlovarsku. Trval týden a zúčastnilo se ho téměř tisíc škodovkářů z Anglie, Dánska, Holandska, NDR, NSR a Československa. Zprávy nepraví kolik bylo domácích a kolik těch druhých.

Statistika

Pět tisíc zahraničních návštěvníků Prahy si v červenci prohlédlo pamětihodnosti města při okružních autokarových jízdách. • 666.000 osobních automobilů, z nichž přes polovinu tvoří vozy z dovozu, dodala Mototechna v letech 1971-5 na čs. domácí trh. •

Oběti Tater

Horská služba stále a často marně upozorňuje návštěvníky Vysokých Tater, zejména turisty, aby neopouštěli značené cesty a chodníky. Nedávno se při sestupu z Triumfálu zabila medička z Košic — byla letošní desátou obětí Vysokých Tater. Záchranci Horské služby TANAP-u absolvovali jen v červenci osmatřicet vážných záchranných akcí. Naštěstí pouze jeden případ — turisty z Belgie — byl smrtelný.

Žralok na Moravě

Čteme v čs. tisku, že mezi zamraženými makrelami z Norska objevili pracovníci chladírny v Uherském Hradišti — žraloka. Rozmrazený bude vycpán a obohatí přírodovědeckou expozici místní školy.

Boty plné vody

Je název nového českého filmu ze života pohraničnicků. Současně-budovatelské náměty mají i další české filmy, které se točí na Barandově. Snad jediný zajímavý snímek bude chystany filmový přepis Dvořákovy opery Rusalka.

Ve španělském

Santanderu, na mezinárodní soutěži klavíristů získal československý pianista Ivan Klášný druhou cenu. Další český klavírní umělec Milan Langer se umístil jako sedmý.

Velký zájem

filatelistů vzbuzují československé nové známky se starými rytinami lodí, které byly nedávno dány do oběhu. Podle rytin mistrů ze šestnáctého a sedmnáctého století, jež jsou součástí sbírek pražské Národní galerie. Návrhy grafického řešení známek provedl akademický malíř a grafik Bedřich Housa.

Americké Listy/Evropské Listy. Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc. 283 Oak St. Perth Amboy, N J 08861, USA. Tel: (201) 826-1998. Vedoucí redaktor J. Martínek. Evropská redakce a administrace: EL Postfach 606, 8053. Zürich Flughafen, Switzerland. Vychází každý týden s výjimkou dovolené. Nevyžádané rukopisy se nevracejí. Veškerá tisková práva vyhrazena.

Výhradní způsob placení: Převodem z banky na Schweizerischer Bankverein. Fil. Obstrass, 8033 Zürich, s poznámkou "z. G. Americké Listy P5-622.890" Roční předplatné DM 50.00, pololetné DM 25.00, ve švýcarských francích ročně Sfr. 50.00, pololetně Sfr. 25.00.

Mírumilovný dobyvatel

Už osm let. Není to letos žádné kulaté výročí a skoro se zdá, že by bylo nejtaktičtější přejít jedenadvacátý srpen 1968 mlčením, protože jaký vlastně může mít význam vzpomínání, když se od onoho léta 1968 událo tolik dramatických událostí, jejichž běh pokrýl "náš" neblahý srpen nánosem prachu historie.

Exulanti z roku 1968 se dávno szili s novým prostředím, většinou se stali občany hostitelské země — žijí, pracují, vychovávají rodiny. Mnohé děti českých a slovenských rodičů se narodili v cizině, která je pro ně domovem. Někteří ta děcka měla štěstí: viděla babičku, dědečka z Čech, ale snad žádné se nebylo podívat tam, kde bývali "doma" jejich rodiče.

Emigrant už ztratil noční můru prvních let: zdá se mu, že je v Československu, prochází známými místy a zoufá si: kde jsem se tu na jednu noc ocitl? Vždyť se nedostanu ven . . . Ráno bývalo vysvobozením z toho snu, který se s obměnami zdával snad každému z nás. Skutečnost, že se emigrant stal občanem své nové vlasti přinesla jisté uklidnění a jinou představu: procházíme se známými místy v Československu a nebojíme se, protože jsme majiteli amerického, německého, francouzského či jiného nasu. Mnozí tento sen proměnili ve skutečnost; zajeli domů, pobýli, vrátili se. Jsou jiní, kteří to učinili také a narazili na komplikace; čs. vláda považuje osmašedesátníky nadále za své občany a třebaže udělí vízum do "nového" pasu, zdaleka to neznamená, že je jeho držitel ve starém domově zcela bezpečný. Převážná většina uložila svou někdejší vlast do věže vzpomínek. Prozatím. To "prozatím" je u každého jiné; kratší či delší, podle toho zda je emigrant optimista či skeptik. Zdálo by se, že skutečnost je nakloněna spíše skeptikům.

Co všechno se uložilo na československé události srpna 1968 . . . Izraelsko-

arabský konflikt, který přetrvává; všezasahující rozmach terorismu; problém Vietnamu, vlastně celé jihovýchodní Asie; Angola; jihozápadní Afrika. Všude tam se události svým rozsahem zdály zatlačit československý srpen 1968 hlouběji a hlouběji do historie. Helsinky, konaně loni takřka přesně na sedmé výročí okupace, daly všechno jiné než naději porobeným národům, jejichž Den, ostatně, kdysi tak hlasitě vyhlášený prezidentem Spoj. států, upadá rok od roku v zapomenutí, což je snad lepší, než kdyby se měl udržovat jako výroční fraška.

A přece . . . V Sovětském svazu sílí občanské uvědomění; disidentů je málo, ale před pár lety tam nebyl jediný, kdo by se nebál veřejně vystoupit za lidská práva. Nedávne události v Polsku ukázaly, že ani tam si lid nenechá líbit všechno. A byla — letos v posledních červnových dnech — celoevropská schůzka komunistických stran. Tyto tři události mají v pozadí Československo — okupaci sovětů ze srpna 1968. První velké vystoupení sovětských disidentů,

— na Rudém náměstí v Moskvě — se událo jako protest proti invazi. Události v Polsku, které následovaly po nedávných rebelích — pokus polské komunistické strany stát se mostem mezi východem a západem (i když není jasné, jaká bude reakce Kremle), to je jinak vyjádřená stejná myšlenka: dát socialismu lidskou tvář. A nezace- lená, ba stále se zvětšující mezera mezi evropskými komunistickými stranami, respektive rostoucí autonomistické hnutí mezi nimi, za tichého souhlasu Kremle, i to je následek okupace Československa, o které se ostatně — ústy vůdců autonomistických komunistických stran západu, na konferenci hovořilo jako o typickém příkladu usurpátorství Moskvy, které nelze schvalovat.

A tak Československo — země už osm let okupovaná, politicky utlačená a hospodářsky zdaleka ne tam, kde by mohla být — žije v povědomí světa, je špatným svědomím Kremle, je výkřikem opatrnosti, je mementem a je i nadějí. Což je pro Českoslováky žijící doma nebo za hranicemi, hlavním článkem víry.

KU DNI 21. SRPNA 1976

vydala Čs. nár. rada americká prohlášení, z něhož vyjímáme:

"Invaze a okupace Českoslovenka dokázaly dokonce i mnohým přesvědčeným komunistům v Sovětském svazu i jinde, že mocenský režim Moskvy je založen na pouhém násilí nejhrubšího zrna a nemá vůbec nic společného se sociální spravedlností či s otázkou světového míru. Invasí a okupací Československa se podstatně prohloubily trhliny v dřívejší jednotosti světového komunistického hnutí pod výlučným dozorem Kremle. V Moskvě samotné došlo k demonstracím proti invasi a některé komunistické strany ve svobodném světě invasi a okupaci odsoudily . . .

Smíme my, kteří žijeme v plné svobodě mlčky přihlížet, jak zemi našich předků je po tolik let již upírána svoboda, svrchovanost a sebeurčení?

Naše odpověď zní: mlčet nesmíme a nebudeme! Proto dnes znovu připomínáme, že roku 1970 náš kongres požádal presidenta (Senate Resolution No. 450, House Resolution No. 718), aby podnikl všechny kroky potřebné k ukončení sovětského zásahu v Československu. Letošní volební rok nám poskytuje vhodnou příležitost důrazně naléhat, aby naše vláda konečně uskutečnila toto jasné vyjádřené přání zvolených zástupců všeho amerického lidu. Nepřipustíme, aby tato příležitost pominula nevyužitá. Vždyť ve svých srdcích a myslích zůstáváme nerozlučně spjati s lidem, z jehož krve jsme vzešli."

ZAJÍMÁTE SE O DENI V ČESKOSLOVENSKU?

ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné evropské časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace lecky unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu

EVROPSKÉ LISTY,

Postfach 606, 8053 Zürich Flughafen, Switzerland. Přiklašte se za odběratele EL a předplatné zaplatíte celoročně, pololetně, čtvrtletně. (Nehodící se škrtněte). Roční předpl. Sfr. 50.00, pololetní Sfr. 25.00, čtvrtletní Sfr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Platit lze pošt. složenkou nebo šekem.

Jméno
Adresa
Podpis

Masaryk a 21. století

Ferdinand Peroutka

II.

Jako každý, Masaryk žil ve skutečnostech své doby. Znal Ameriku a mnohé ze svého myšlení na tom zakládal. Poprvé přijel do Ameriky roku 1878 po předlouhé plavbě lodí, naposledy byl v ní 1918, když se po první světové válce vracel domů. Amerika mu imponovala jako ohromný lidový stát, v němž demokracie byla skutečnou. Cítil, že odtud se bude rozlévat duševní zdraví do světa. Když mu bylo 28 let oženil se s Američankou: "Měla velký vliv na mne. Rozuměla lépe Shakespeareovi a Goethovi než já. Mé manželství dovršilo mou výchovu. Se svou ženou dostal jsem z protestantismu to nejlepší: náboženství pro všední dny." Zřídka kdy se muž tak koří své ženě, jak Masaryk se kořil ve svých vzpomínkách.

Ze všeho, co kdy o Americe řekl, vysvítilo jeho mínění, že Amerika zůstane anglo-

uctivě dbáno. A jsou, kdo tak hněvivě kritizují bývalý americký puritanismus, jakoby v původním zápase s divočinou a při prvních pokusech organisovat stát a výrobu na rozlehlém a částečně ještě neznámém území, nebylo mohlo potkat Ameriku nic horšího než puritánská disciplína. To prozrazuje téměř úplný nedostatek historického smyslu, neznalost nebo ignorování toho, s čím pionýři musili bojovat.

Pluralismus zajisté ctíme, je to základna demokracie. Amerika si dovoluje pluralismus nejblahovolejší. Věř, že její ideje svobody, podnikavosti, vynalézavosti a z toho vyplývajícího blahobytu nakonec spojí nejrůznější skupiny. Avšak Masaryk by byl první, kdo by kritisoval, kdyby pluralismus všechno rozdrobil a učinil zemí neschopnou vědět, co chce.

Náboženské argumenty, náboženská slova sotva lze dnes stavět na místo první. Cíťme z Masaryka: "Věřím v budoucnost náboženství. Veškerý pokrok nevyváží ztrátu zbožnosti." Je to, po mnohé stránce hluboká pravda, ale co když zbožnost ve světě snad oslabla? Jak potom hrát na povolenou strunu? V komunistických státech ateismus je vydáván téměř za občanskou povinnost. Když na svobodném západě veřejně postavená osobnost řekne: "Nebudu hlasovat pro nikoho, kdo věří v Boha," nevzniká nad tím žádné pohoršení, je to přijato jako námět k zajímavé diskusi. Poprvé od stvoření lidského světa mnozí chtějí, aby lidé žili bez náboženství, aby ateismus byl vržen do davů, — nesmírný to podnik s nedohledným koncem. Náboženství ovládalo hlubiny v člověku. Nechceme se teď ponořit do tohoto problému. Děláme si zatím více méně praktické starosti těch, kdo chtějí zachovat — nebo obnovit — účinnost Masarykových myšlenek. A tu myslíme, že dnes je sotva možno se tak často a tak přednostně dovolávat náboženství, jak Masaryk ještě mohl.

Avšak on položil největší otázku dějin, která zůstane jeho slávou, až bude plně pochopena. Říkal: "Jsem vždy na straně dělníků a pracujících všeho druhu, často jsem pro socialismus a někdy pro marxismus." Jeho zdrženlivost vůči marxismu měla původ v tom, že v něm spatřoval systém převážně nebo úplně ekonomický. A ptal se, zda ekonomie je všechno, co je na světě, co je ve vnitru člověka. A zeptal se pádně:

"Tak dobře, člověk se nají — co potom?" Dnes se zdá, že lidé brzo budou méně pracovat, podle některých utopistů snad vůbec ne. Opět by se Masaryk ptal: Tak dobře, člověk už nebude pracovat — co potom? Zajisté Masaryk neřádal, aby lidé přestali se dovolávat svých hmotných práv. Jejich ukončení patří k základním právům lidským. Ale připomínal, že za tím je ještě jiná říše, širší rozměry lidské duše, které třeba také nasycit. V nich je toužení a poesie všeho druhu, věčný vzruch — i neklid a nebezpečí. Doplnoval otázku ekonomickou otázkou psychologickou. Marxisté pravili: člověk je to, co jí. Masaryk namítal: člověk je to, co cítí a myslí; měli bychom znát celého člověka, také to, co v něm zůstane po vítězství ekonomické spravedlnosti. Kam pak se vrhne energie lidské duše?

Nebo usne? V položení a řešení těchto otázek — je-li možno je řešit — je budoucnost masarykovství. Ve 20. letech evropských komunisté byli plni nadějí, zdálo se jim, že vítězství je blízko. Ale nebyli ještě tak dokonale organisováni a mohli volně uvažovat. Na některé z nich přicházela myšlenka: zvítězíme, člověk bude jíst, nebude pracovat, čínský klid se rozhostí. Docházeli i k nejpesimističtějším závěrům: nezaměstnaná lidská energie bude hledat, kde se vybit, postaví jednoho člověka nenávisně proti druhému, přijde nuda nebo peklo. Někteří o tom napsali i knížku.

Někdy přemýšlíme, zda Masaryk si dovedl představit, tušit blízkou budoucnost, zda mu v tom, abychom tak řekli, nepřekáželo jeho gentlemanství, které o člověku nepřipouštělo všechno. Snad pokládal za pevnější než byly koleje, po nichž svět jede. Nedovedeme říci, zda teror, jak se dnes rozpoutal ve světě, nepřesahoval jeho představivost: střílení ze strojních pušek do davu v čekárně na letišti, vražda 11 atletů na Olympijských hrách, únosy letadel a brání a zabíjení rukojmí. Masaryk napsal "Naše nynější krize"

O KRŮPĚJ VLÁHY

ANTONÍN CEKOTA

Byl konec léta.

V dusném roztoužení

Vyprahlá země horce dýchala

Žiznivou žizní.

Bez úkoje, slepá

Vášnivou trýzní,

O krůpěj vláhy rozpukaná hrouda

K nahému nebi marně volala.

Ah přijdi, přijdi

Bouře černých mraků,

Vichřice blesků, temný hromů sten!

Tvá těžká krůpěj,

v rozničeném zraku

Mne bičuje,

Ale je životem.

Ah přijdi, přijdi!

Lakování na růžovo

V pojednání o propagandě jsme se v odborném pražském časopise "Otázky žurnalistiky" dočetli: "Propagační kampaně se zakládají do značné míry na žurnalistickém zušlechťování informací a převážně se realizují prostředky masové komunikace."

Krátce: propaganda jako zušlechťování skutečnosti — zkrášlování, vylepšování, lakování na růžovo, líčení ne toho, co je, ale co by být mělo.

Každý ví, že český knižní trh je v posledních pěti letech vše jiné než zajímavý, přitažlivý a lákavý. Skutečnost se tedy "zušlechťuje", na příklad pomocí statistiky, o níž kterýsi nestatistik napsal: "Jsou tři druhy lži: lež prostá, křivá přísaha a — statistika."

Do zušlechťování skutečnosti se pouští také Jan Kozák, který nám předkládá tato čísla: za posledních pět let vyšlo u nás česky 400 knih z anglo — americké literatury, 200 titulů německých a 200 knih z francouzské jazy-

kové oblasti. Za poslední dvě léta pak bylo přeloženo 68 britských knih, 131 z Francie a 24 americké tituly. "Všechno, co je cenné pro náš současný vývoj", dovozuje k tomu Jan Kozák, "si musíme osvojit, poznat. Jakákoli jiná politika by také byla bytostně cizí podstatě socialistické kultury."

S Kozákovými vývody živě souhlasíme a spěcháme zjistit, co nového, a pro český současný vývoj cenného tedy vlastně v posledních týdnech vyšlo. Přičtete si, co jsme našli:

Mé vzpomínky na Tolstého; Příběhy o vojné 1866; Staroslověnské legendy českého původu; Z dějin císařského Říma; Veteran rallye (sbírka poezie); Výminkáři . . . a tak bychom mohli pokračovat ve vypočítávání knižních titulů, které směřují — kam? Bud' jak bud' plní aspoň statistiky, se kterými pak lze, jak to definuje kandidát věd z Ústavu teorie a praxe žurnalistiky v Praze — "zušlechťovat informace".

Jaroslav Dresler

a odvážíme se říci, že byla nepatrná proti naší nynější krizi. Máme důvody pochybovat, že odhadl všechny černé možnosti hitlerismu. Dva autoři "Hovorů s T. G. Masarykem" zemřeli krátce po sobě, před tím, než nová epocha ukázala svůj obsah. Masaryk ten obsah neočekával pro svou víru v člověka, a Karel Čapek pro svou vrozenou důvěřivost a měkkou dobrotu. Masaryk věřil, že v demokracii kolektivismus a individualismus svorně budou žít vedle sebe, jeden dá, co nemá druhý. Sám měl v sobě silný individualistický prvek, vyjádřil jej i takto: "Že bychom po smrti splynuli s nějakou božskou prapodstatou, tomu nedovedu věřit; já chci být já i po smrti, nechci se rozplynout v nějaké metafysické kaši." Nezdá se, že byl připraven na to, že v některých jedin-

cích individualismus může nabýt osklivé podoby, osobovat si zlá práva, rozdmýčovat anarchii. Masaryk žil v složitějším čase než Havlíček, my žijeme v složitějším čase než Masaryk. On věřil v Platona a jeho stálost, ale zároveň si počínal jako pochybovačný Sokrates. Pravá jeho tradice — více než kterákoli jednotlivá teorie — je svobodný, zkoumavý duch. Jestliže čemu učil důsledně, tedy tomu, že pravda nemá nikdy být opouštěna, a že lidé mají si počínat podle zásady "já pán, ty pán." To je znamenitá tradice pro národ v klidu, ale zároveň ne vždy dobrý osud pro ty, kdo se jí více než jiní drží v zhrzlém a terorizujícím světě. Je Masaryk jako osud — pro ty, jež on naučil číst pravdu. Co si jim přikazuje, aby šli za tímto svým osudem.

saská a protestantská, snad i puritánská. Nepřál si nic jiného. Karlu Čapkoví řekl: "Amerika je národnostně i kulturně kusem Evropy." Mnoho se stalo od té doby. Amerika dodržela, co slíbila. Je, zejména po druhé světové válce, ještě více než dříve útulkem pro ty, kdo doma neuspěli, pro chudé světa, pro ohrožené a pronásledované lidi všech národů a ras.

Avšak národy nejsou jen evropské a neexistuje jen bílá rasa. Amerika široce otevřela svou náruč, vystěhovalci z Asie a Afriky sem směřují, a značné procento amerického obyvatelstva je už barevné. Jak dnes můžeme s přesvědčením říci, američtí černoši získali rovnoprávnost, to také přetváří Ameriku. Pod pestrým přílivem nové a nové imigrace Anglosasové často se ocitají v menšině, které není vždy

FRANK HOLECEK'S

Czechoslovak Praha Restaurant and Bar

1358 FIRST AVENUE, CORNER 73rd STREET - NEW YORK

Nejmoderněji zařízená a vším pohodlím vybavená restaurace. • Nejjemnější československá kuchyně včetně všech pražských specialit: pečená husa a kachna, vepřová pečeně, svičková a zajíc na smetaně a celá řada dalších specialit. • Importovaný plzeňský prázdroj na čepu. Zvláštní místnost pro soukromé spol. u příležitosti svateb, pohřbů atd. Bar otevřen od 11 dop. do 4 ráno. Restaurace otevřena od 12 dop. do 11 hod. noční každý den. "Special Luncheons" 12 Noon — 4 P.M. Monday to Saturday. • O rezervaci volejte; YU 8-3505 — RH 4-9787

ŠPANĚLSKO 'A KOMUNISTÉ

Španělská komunistická strana se jeví mezi ostatními západoevropskými komunistickými stranami jako nejméně dogmatická, demokratičtější a na Sovětském svazu nezávislejší. Člen jejího předsednictva a její vedoucí ideolog Manuel Azcárate prohlásil na tiskové konferenci, že jeho strana neusiluje o diktaturu proletariátu, nýbrž o demokratický socialismus a politický pluralismus.

Zdali je to míněno upřímně nebo zdali je to jen taktika, se sice prokázat nedá, jisté však je, že španělští komunisté již roku 1948 zastavili guerrilové boje proti Francovu režimu a roku 1956 začali propagovat celonárodní smír a to dokonce i s těmi silami režimu, které projevíly zájem o demokratizaci. Od Sovětského svazu se španělští komunisté postupně distancovali. Sovětskou hegemonii zavrhl mnohem dříve než soudruzi italští a francouzští, takže mohou být pokládáni za průkopníky takzvaného eurokomunismu. Azcárate ujistil, že jeho strana nedychtí po pomstě. Chce zapomenout i na oficiální zločiny Francova režimu. Španělští komunisté, jak Azcárate dodal, nechtějí vládnout sami, nýbrž společně se socialisty a levičovými křesťanskými demokraty. Španělská komunistická strana je prý stranou liberálního ražení, a to zejména v hospo-

Mezinárodní přehled

dářské politice. Nežádá znárodnění soukromého hospodářského sektoru. Je pro koexistenci mezi národními a soukromými podniky. Usiluje sice o znárodnění sedmi velkých bank, které kontroly polovinu španělského hospodářství, ale tohoto cíle chce dosáhnout jen ve spolupráci s jinými politickými stranami. I kdyby se ve Španělsku socialismus prosadil, ani potom by, podle Azcárate, neměly být konservativní síly z politického života vylučovány, — a to z těch důvodů, aby socialistické složky nezapomínaly, že mohou příští volby prohrát, ztratit-li důvěru lidu.

Azcáratovy výroky nasvědčují, že předáci španělské komunistické strany vidí nejlepší vyhlídky na úspěch ve spolupráci se socialisty, křesťanskými demokraty, liberály a dokonce i s monarchisty, že nechtějí autoritu mladého krále Juana Carlose podkopávat a že se snaží vyjít i s představiteli armády. Po nějaké nové občanské válce, jak se zdá, netouží. Není jim pochuti, že někteří její stoupenci při veřejných demonstracích volají, aby bylo Španělsko prohlášeno republikou.

O budoucnosti španělské komunistické strany ještě rozhodnuto nebylo, ale zdá se, že legalizována patrně v nejbližší době nebude, i když

někteří členové nynější vlády, jako například ministr pro odborové záležitosti Enrique de la Mata, by proti tomu v zásadě nebyli. V celostátním měřítku by při volbách nedopadla pravděpodobně o mnoho lépe než komunistická strana Portugalska, ačkoliv španělský komunistický vůdce Carillo se od portugalského komunistického vůdce Cuñhala svými politickými názory hodně liší — a to zejména v postoji vůči Sovětskému svazu. Když armády Varšavského paktu vtrhly do Československa, Carillova strana invasi odsoudila, kdežto Cuñhalova strana ji schválila a vyloučila dokonce i některé členy, kteří sovětský postup podrobili kritice. Azcárat naznačil, že španělští komunisté o portugalských soudruzích velké mínění nemají. Řekl, že jejich schopnosti správně analyzovat jsou velmi omezené a že jsou příliš dogmaticti.

BALKÁN

Šéf rumunského státu a rumunské komunistické strany Nicolae Ceausescu se vydal do Bulharska k rozhovorům s bulharským vůdcem Todorom Živkovem. Sešel se s ním v černomořském rekreačním středisku Varně, aby s ním — jak hlásil bukrešťský rozhlas — projednal především bilaterální problémy. První kolo rozhovorů prý proběhlo v srdečné a přátelské atmosféře. Za zmínku stojí, že Ceausescu se vydal na cestu až po té, co se ze Sofie vrátil předseda rumunské vlády Manescou. Rumunské sdělovací prostředky zdůraznily, že podle dřívější dohody se má šéf rumunského státu scházet se šéfem bulharského státu nejméně dvakrát do roka a že tentokrát byla na pořadu jednání především výstavba vodní elektrárny na Dunaji a elektrického vedení ze Sovětského svazu do Bulharska přes rumunské území. Stavba vodní elektrárny byla smluvena už roku 1972 a do roku 1980 má být dokončena.

ÚSPORNÝ ROZPOČET

Labouristická vláda v Londýně odmítla keynesovské plánování a rozhodla se omezit veřejné výdaje v době stoupající nezaměstnanosti. Sdělení z britského hlavního města, že Callaghanova vláda sníží výdaje o více než jednu miliardu liber, odmítá proslulou poučku anglického ekonoma Keynesa, k níž se labouristé hlásili třicet let, že totiž v době ústupu konjunktury musí vláda přebírat funkce podnikatele a

pumpovat peníze do veřejných prací. Vláda žádá soukromé podnikatele, aby investovali větší částky do průmyslu a zajistili živobytí národa. Tato nová politika znamená, že v příštím finančním roce, který začne v dubnu příštího roku, vydá Británie na modernizaci znárodněného průmyslu značně méně a na obranu asi o dvě procenta méně než letos, třebaže nikterak neomezí své ozbrojené síly. Británie vydá také méně na subvence potravin, což znamená vyšší ceny pro britské spotřebitele, a vydá méně na silnice, zemědělství, školství a zdravotnictví. Na dotaz hlavních kritiků v odborech a labouristické levici, proč nastoupila tuto cestu, vláda odpovídá, že jakákoli jiná cesta by přivedla Británii na mizinu. Ministr financí Denis Healey řekl v Dolní sněmovně, že vláda chce, aby v příštím roce kleslo vypůjčování veřejného sektoru alespoň na devět miliard liber proti 11 miliardám 500 milionům, odhadovaným letos. Teprve pak, jak Healey doufá, budou snad zahraniční půjčovatelé přesvědčeni, že Británie je na cestě k hospodářskému zotavení.

KDO JE KORČNOJ?

V minulých týdnech požádal v Holandsku o politický azyl přední sovětský šachista, pětáctýřicetiletý velmistr Viktor Lvovič Korčnoj. Zde alespoň několik údajů z jeho života. Viktor Lvovič Korčnoj se narodil v roce 1931 v Leningradě a titulu velmistra dosáhl v roce 1956. Celkem pětkrát v letech 1960, 61, 62, 64 a 65 byl nejlepším sovětským šachistou, mistrem Sovětského svazu. V roce 1960 byl jmenován zasloužilým mistrem sportu. Korčnoj zvítězil v celé řadě domácích i mezinárodních turnajů. Jeho největším domácím i mezinárodním soupeřem byl Anatolij Karpov, kterého Korčnoj veřejně kritizoval v souvislosti s utkáním o titul mistra světa s Bobby Fischerem, za což si vysloužil ostré výtky ze strany sovětského tisku. Západním novinářům Viktor Korčnoj řekl, že na něho byl v Sovětském svazu vykonáván nátlak a že naděje, že by mohl ze Sovětského svazu odejít legálně byla mizivá. V Sovětském svazu zůstala jeho manželka Bela a jeho 17 letý syn.

Pro úplnost dodejme, že Korčnoj je členem sovětské komunistické strany — a že jeho odchod ze Sovětského svazu je těžkou ranou pro sovětskou šachistiku. Sám Karpov o něm jednou řekl: "Je-li v dobré kondici a náladě, hraje jako dravec."

JIŽNÍ AFRIKA 'A KUBA

V Rhodesii vzrůstá napětí navenek. Po velké akci rhodéských jednotek na území Mozambiku, kdy padlo na 340 gueril, mozambických vojáků a civilistů, ostřelovaly mozambické branné síly rhodéskou obec v pohraničním pásmu.

Západní komentáře vyslovují nad vývojem v ebou zemích s menšinovými bělošskými vládami rostoucí znepokojení. "Bílí Rhodésané, kteří si myslí, že vpád do Mozambiku jim zajistí větší bezpečí, uvažují stejně nerealisticky jako Jihoafričané, kteří svalují vinu za vlnu násilí v černošských městech na mezinárodní komunismus a domnívají se, že proto mají reagovat ještě tvrdším útlakem" — píše například New York Times. "Komunisté jistě využívají neklidu ke svým cílům, a mezi násilníky jsou jistě povaleči a živly, které více zajímá drancování obchodů než rasová rovnoprávnost. Ale kořeny násilí tkvějí v potupné politice rasové odlučky, které bělošské vlády říkají eufemisticky 'oddělený rozvoj'."

Jsou obavy z eskalace guerilové války v Rhodesii, jakmile na podzim začne období dešťů, také z toho, že v této eskalaci budou mít značnou úlohu kubánské oddíly nebo jejich poradci a instruktoři; a to přesto, že Fidel Castro teď znovu opakoval úmysl stáhnout tyto jednotky z Angoly domů. Jeho prohlášení asi bylo hlavně časováno a určeno pro mezinárodní veřejnost v předvečer konference neangažovaných zemí v Kolombu, kde je zastoupena také Kuba. De facto bude ale pro Kubance těžké vymanit se z nátlaku radikálních vůdců guerilových jednotek, působících v nedařlé Rhodesii; to prý ukázaly už zkušenosti z Angoly, kde Castro pod tlakem moskevsky orientované Fronty národního osvobození zvyšoval postupně od loňského podzimu angažovanost kubánských vojsk až na dnešních 20.000 mužů.

DOBŘÍ OBCHODNÍCI

Kreml žádá za povolení televizního přenosu Olympiády 1980 v Moskvě nehorázné sumy. Americká stanice CBS má zaplatit 280 milionů dolarů, stanice NBC značně přes 100 milionů dolarů. Třetí stanice, která se o televizní přenosy uchází, ABC nezveřejnila výši požadované sumy. Fakt je, že přenos moskevské olympiády bude nejdražší záležitostí v dějinách televize.

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.75% přinese 8.17%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na šest roků

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplátíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a připlácujeme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$40.000.00 vládní pojišťovnou *Federal Savings and Loan Insurance Corporation ve Washingtoně.*

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021
aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,
Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10716
and

590 EAST 187 STREET
Bronx, New York 10458

Pomůže "velký" bratr?

Jedno z hlavních témat minulých týdnů bylo — velké sucho. A popravdě se mohli každý přesvědčit, že louky rychle žloutnou, obilí horempádem zraje, studně vysychají. A to v celé střední Evropě. I v Československu.

Podle sdělení tamnějšího tisku a rozhlasu budou následky sucha postiženy zemědělské oblasti hlavně v západní části republiky, zatímco jinde — jak naznačují i výroky nejvyšších představitelů, kteří se vzhledem k vážné situaci rozjeli až do družstev a na státní statky — se "plánovaných výnosů nedosáhne", jak řekl po návštěvě Středočeského kraje Vasil Bil'ak. Podobně se o několik dní dříve vyjádřil na Slovensku předseda československé vlády. Oficiální zprávy hovoří o tom, že v prvním pololetí byly podmínky k

plnění plánu zemědělské výroby mnohdy velmi obtížné. Ti, co sledují informace, vědí, že už počátkem roku se neplnil plán výroby mléka, z čehož pak plynou potíže i s výrobky následnými; podobně byla (a jak odborníci naznačují i bude) potíž se zeleninou a ovocem, přičemž jde opět hlavně o brambory. Už loni to nedopadlo dobře s cukrovkou. Z výroků zemědělských pracovníků vyplývá, že letní sucho také letos neprospěje ani řípě ani ostatním plodinám. Z obilí je zatím sklizena pouhá třetina oseté plochy, z toho většinou na Slovensku. To vše jsou konstatování běžná a letos ve střední Evropě skoro všeobecná. Mimořádná je však vředy takzvaná žňová kampaň v totalitních sdělovacích prostředcích, které se nejprve (jako letos) zalýkají stížnostmi na sucho a

ted' už zas stesky nad trvalými dešti. Předtím kombajněm padalo zrno už na poli, ted' se zas pořádně nemohou dostat do obilí. Ještě před týdnem se po suchém zrnu jen zaprášilo, ted' zas má vlhkost až dvacetiprocentní a sušičky běží na plné obrátky. A reportáže žurnalistických dorostenců jsou plné děsivě dramatických momentů, v nichž gaziky agronomů stíhají nákladáky, z nichž se sype zrno na silnici a v nichž předsedové družstev přivážejí — jako by v posledním tažení — svým kombajnérům džbány čerstvé pitné vody. Zase: ne že by se to nedálo. Ale děje se to všude na světě, protože to patří k danému prostředí a nikdo normální z toho nedělá detektivku. To jen centrálně dirigované hospodářství má potřebu líčit vše jako úděsný boj, řízený geniálními strategy, v němž jde — jak se říká — "o zrno" — nebo — jak pravil jistý funkcionář ministerstva zemědělství — "o to, sklídit vše, co nám narostlo". Vtipná hlava by tu uměla poradit, čeho všeho by se tahle sklizeň mohla týkat.

Ústředním plánovačům je ovšem — i za deště — horko také z toho, že se neví, jak to bude s dodávkami obilí ze sovětské strany. Tam mají zatím velké potíže s masem. Podle úředních zpráv z Moskvy klesla v prvním pololetí produkce masa o 15 procent. Logicky z toho vyplývá, že Sovětský svaz bude — i v případě lepší úrody než ve střední Evropě, neboť v Rusku přišlo opět až nadměrně — potřebovat každé zrno jako krmivo pro zlepšení stavu dobytka, neboť snížení masné produkce navazuje zcela prokazatelně na loňskou sovětskou špatnou úrodu. Obilí bude třeba shánět všude po světě. Sucho jistě způsobí, že ceny na světových trzích půjdou nahoru. Československo ovšem potřebuje valuty hlavně na průmyslové výrobky — a export, který devizy vynáší, také pokulhává — jak právě oznámily výsledky pololetního hospodaření. Takový je pravdivý obraz jedné části ekonomických problémů současného Československa.

Přečetli jsme za vás . . .

• **Alexander Dubček** byl v období před evrop. konferencí komunistických stran zcela izolován od jakéhokoliv styku s veřejností i s nejbližšími známými. Agenti bezpečnosti obklíčili jeho dům i okolí a zablokovali přístup do jeho bytu. Prohlásil to novinářům jeho bývalý osobní fajemník Jaroš.

• **Dr. František Kriegel**, který spolu s Františkem Vodsloňem a Dr. G. Sekaninovou-Čákrtovou poslal blahopřejný dopis italské komunistické straně k jejímu volebnímu úspěchu byl znovu vyslýchán bezpečností a bylo mu vyhrožováno telefonem neznámými pachateli, že "je pro něho připravena rakev". Protože jeho telefon je pod kontrolou bezpečnosti a tato mohla tedy snadno autory výhrůzek zjistit, což se však nestalo, dá se snadno uhadnout, kdo stojí za touto akcí.

• **Dr. Hubert Stein**, který byl zatčen v r. 1970 a odsouzen do vězení na 12 let za údajnou špionážní činnost, byl propuštěn na svobodu po 6-tileté vazbě. Dr. Stein, který byl za války v čs. armádě na Středním Východě a v SSSR a byl již jednou nevině vězněn v padesátých letech, pracoval před svým zatčením jako právní poradce na holandském vyslanectví v Praze. V době věznění mu bylo několikrát nabídnuto propuštění, přizná-li dodatečně správnost obvinění, což však rozhodně odmítl, stejně jako to již učinil před soudem. K jeho propuštění přispěla jistě intervence holandské vlády a akce Amnesty International.

• **Vasil Bil'ak** občas vyjádří na uzavřených schůzích skutečné pocity svoje a svých nejbližších. Na stranické schůzi aparátu ÚV KSČ si ulevil, že nakonec se stalo dobře, že Alendeho vládu v Chile svrhli, protože to zabránilo nebezpečí, že by byl chtěl také dokazovat možnost demokratického socialismu.

• **Vrabci** málem ohrozili konání XV. sjezdu KSČ: před zahájením zjistili bdělí strážci pořádku, že v nově vyřeškované hale Sjezdového paláce mají hnízdo vrabci. Pokus otrávit je nevyšel, protože vrabci otrávené zrní nežrali. Po svolání zvláštní porady na toto thema rozhodl ministr vnitra Obžina, aby byli povoláni elitní střelci, kteří vrabce zlikvidovali. Je to jen malá ilustrace atmosféry okolo XV. sjezdu KSČ a toho, jak "jistě" se nynější mocipáni cítí: policisté, v uniformách i bez, byli umístěni na všech důležitých místech ve vzdálenosti 20-50 metrů, na střeších v okolí sjezdového paláce a trasy, kudy projížděly delegace, byli umístěni ostrostrělci a taxikáři museli po dobu sjezdu odevzdat své výsilačky.

• **Plukovník Hübler**, prokurátor ozbrojených složek ministerstva vnitra byl povolán čs. tenisovým svazem, aby provedl očistu tenisového potěru. Pan plukovník vyloučil s vojenskou rázností z tenisového tréninku (a tím fakticky z možnosti hrát závodní tenis) mimo jiných také dvanáctiletou Janu Navrátilovou, sestru Martiny Navrátilové. Jana patří k nejtalentovanějším žákyním a má ve škole vyznamenání. Důvodem tohoto opatření je podle slov samotného plk. Hüblera, "že je Navrátilová".

• **Ivan Udalcov**, který byl ve své funkci rady sovětského velvyslanectví v Praze jedním z hlavních činitelů při přípravě a provedení přepadení Československa 20. srpna 1968, byl za své služby odměněn nejdříve místem ředitele agentury "Novosti" a nedávno byl jmenován velvyslancem SSSR v Řecku. Hned po svém příjezdu do Atén se začal chovat jako v Praze: uděluje rady řeckým politikům a těm, kdo jsou ochotni podporovat sovětskou politiku slibuje velkou pomoc. Za hlavní nepřátele považuje řecké komunisty (t. zv. vnitřní strany), kteří odmítají poslouchat Moskvu a odsoudili okupaci Československa. Řecký ministr zahraničí Bitsios doporučil Udalcovovi "větší opatrnost", neboť Řekové nestojí o "bratrskou pomoc". Ministerský předseda Karamanlis nevyloučil možnost, že požádá Moskvu o odvolání tohoto příliš horlivého "diplomata".

• **Lubomír Štrougal** nevychází z potíží. Jak referuje západoněmecký týdeník Der Spiegel, byl kritizován na zasedání předsednictva ÚV KSČ za osobní intervenci u Pragokonzertu ve prospěch své oblíbené (nejen jako) zpěvačky Heleny Vondráčkové, aby ji umožnil zahraniční vystupování.

• **Husákovu výzvu** z XV. sjezdu KSČ o možnosti znovu-přijetí vyloučených členů do lůna strany přijali členové jednoho výboru základní organizace KSČ na Vysoké škole ekonomické docela vážně: vypracovali seznamy lidí, které by podle Husákovy projevu bylo možno opět přijmout do strany. Ukázalo se však, že si tuto část projevu vyložili špatně; když seznam poslali vyšším stranickým orgánům, bylo jim ostře vytknuto, že si z celého sjezdového jednání vybrali to nejméně podstatné.

Ze "Společenské rubriky" římských Listů

Moynihan a východní Evropa

V posledním čísle našich novin jsme se vyslovili pro podporu Daniela Patricka Moynihana v jeho snaze zvítězit v demokratických primárkách ve státě New York. Napsali jsme, že Moynihan neváhá nazývat věci pravými jmény, když se jedná o porušování lidských práv v totalitních zemích. Naznačili jsme, že od Moynihana očekáváme porozumění pro spravedlivý požadavek po svobodě a lidských právech v Československu a ostatních zemích pod sovětskou nadvládou.

A nezklamali jsme se. 9. srpna Moynihan vydal prohlášení o východní Evropě, jehož text přinášíme: "Spojené státy stojí na rozhodující křižovatce svých styků se Sovětským svazem a jeho východoevropskými satelity. Helsinská dohoda, která zaručuje svobodu výměny informací a myšlenek není plněna. Sovětský svaz pokračuje v horečném zbrojení sebe a svých poddaných armád ve Varšavském paktu. Je jasné, že politika détente není dobrá.

Zahraniční politika Spojených států

ných států by měla být založena na principech lidských práv a svobody, kterou všichni Američané mají. Sovětskému svazu by nemělo být dovoleno, aby používal luxusu a výhod amerického svobodného hospodářství, když sám drží v zajetí země východní Evropy. Amerika musí být silná tak, aby byla schopna bránit země svobodného světa a aby zamezila sovětské expanzi. Musíme dbát na to, aby plnění helsinských dohod týkajících se svobod myšlenek a emigrace bylo v plné míře uskutečněno."

Toto jasné prohlášení Moynihana je v příkrém rozporu s jeho hlavním soupeřem, poslankyní Bellou Abzugovou, která vydala prohlášení při příležitosti Dne porobených národů. Toto prohlášení, jehož text byl uveřejněn v "Congressional Record", mluví o Indii a o Vietnamu před koncem tamní války, ale slovem se nezmiňuje o skutečnosti, že desítky milionů našich bratrů a sester žije pod sovětskou nadvládou v Československu a ostatních zemích ovládaných Moskvou.

Č.S.A.

Nejstarší bratrská a sesterská podpůrná jednota v Americe jest připravena poskytnouti vám nejvýhodnější druhy životních pojištění plně zabezpečujících vaši ochranu. — Rovněž nabízíme pojistky poskytující pravidelný starobní důchod jakož i pojistky hypoteční.

Další informace ochotně podají:

RUDOLPH PEŠEK, 145 37 Seventh Ave., Whitestone, L.I. N.Y. 11357 — tel. (212) 767-9746

GEORGE POSPISHIL, 24 West End Ave., Westwood, N. J. 07675 — tel. (201) 664-6511

ANEBO PŘÍMO:

CZECHOSLOVAK SOCIETY OF AMERICA

"PIONEER OF FRATERNAL LIFE INSURANCE"

CSA PLAZA, 2701 S. HARLEM AVENUE, BERWYN, IL 60402

Telefony (312) 795-5800 — (312) 242-2224

SPORT

• Slavoj Hlobětín A (Holman-Šmejkal) obhájil na II. mistrovství Československa titul v nohejbalu dvojic. Další pořadí: 2. Podolí, 3. Hlobětín B, 4. Kobylisy A a d.

• Tenisté ČLTK Praha dosáhli vynikajícího výsledku v Poháru mistrů. V semifinále porazili v Paříži (Hut'ka, Složil, Jankovský, Šverda) Racing Club Paris 5:4. Ve finále podlehli belgickému Primrose Bruxelles 4:5.

• Finále Čs. poháru žen v pozemním hokeji: Slávia Praha-Trenčianské Teplice 3:0 (2:0).

• Josefína Čerchlánová (Slávia SVŠT Bratislava) vytvořila v Bratislavě nový čs. rekord v běhu na 800 m časem 1:59,0 min. Neoficiálně puštěná elektr. časomíra ukázala čas 1:58,86 min.

• Úspěchy čs. reprezentantů na OH v Montrealu byly více než mizivé. Zlaté medaile získali: Anton Tkáč v cyklist. sprintu za vítězství nad výborným Francouzem Morelo-nem a střelec Josef Panáček ve sketu nástřelem. Medaile stříbrné: zápasník Mácha ve welteru (vítěz OH v Mnichově), a tým Československa v moderním pětiboji — 15 451 bodu. Bronzové: bratři Svojanovští ve dvojce s kormidelníkem (lodivod Vobr), Jan Bártů v moderním pětiboji jednotlivců — 5 466 bodu, H. Fibingerová ve vrhu koulí za výkon 20,67 m a konečně párová čtyřka mužů.

• Itálie vyřadila Anglii z Davisova poháru. Na domácích courtech prohráli Angličani vysoko 4:1, když dokázali vyhrát jen čtyřhru. Úplně zklamal Taylor.

• V Přerově se hrálo ME amatérů v tenisu. Čs. tenisté se nikterak nedařilo. Jediné vítězství zaznamenali domácí borci ve smíš. čtyřhře ve složení Pála-Maršiková. Dvouhra žen: Jaušová (Jug.), dvouhra mužů: Metreveli (SSSR), čtyřhra žen: Morozova-Čuvyrinová (SSSR), čtyřhra mužů: Metreveli-Kakulja (SSSR). Soutěž juniorů vyhrál Lendl s Strachonová.

• Ing. Ant. Karas, zakladatel plaveckého oddílu AC Sparta a známý vodní pólísta třicátých let zemřel v Praze ve věku 70 let.

• Chris Evertová, vítězka letošního Wimbledonu se zlobí na sport. novináře, kteří ji charakterizovali jako "bezcitnou tenisovou mašinu". Odpověděla jim: "Neukazuji své pocity jako druhé, ale to neznamená, že jsem ze železa." Do budoucna se dívá takhle: "Brzy skončím s tenisem, vždyť již od svých šesti let nevedu normální život. Vdám se a chci mít nejméně tři děti."

• Poprvé v historii OH byli

v Montrealu diskvalifikováni tři sportovci, protože při dopingových zkouškách byly zjištěny stopy anabolik. Jedná se o vzpěrače Marka Camerona (USA), polskou diskařku Danutu Rosanovou a čs. vzpěrače supertěžké váhy Petra Pavláška (skončil 6. výkonem 385 kg). Čs. tisk "taktně" o diskvalifikaci pomlčel.

• V Manile skončil mezipás-mový šachový turnaj kandidátů turnaje o MS. Zvítězil mladý Brazilec Henrique Costa Mecking (13 bodů z 19 partií), před ing. Vl. Hortem a sovětským hráčem Lvem Polugajevským, oba 12 bodů. Na posledním 20. místě skončil Luděk Pachman, hrající v barvách NSR.

• V rozplavbě na 200 m motýlek na OH v Montrealu si po 170 metrech udělal krátkou přestávku v bazenu plavec Kwok z Hongkongu. Pak pokračoval v závodě, ale byl v cíli diskvalifikován pro změnu stylu. -Doplaval totiž prsa.

• Olympijský rekord překonal zřejmě judista William Maturo z Antil, jenž se OH zúčastnil aktivně přesně 27 vteřin. Tolik času totiž potřeboval jeho soupeř na zineně v polotěžké váze CHo z Jižní Koreje, než jej vyřadil ze soutěže.

• S. Monzon, argentinský profesionální MS v boxu ve střední váze, byl v Buenos Aires odsouzen k 18 měsícům vězení za to, že v r. 1967 napadl a zranil jednoho fotoreportera. Proces byl nejdelší v argentinské soudní historii.

• Jan Knobloch-Modelon, bývalý vynikající ligový fotbalista a reprezentant, zemřel v Praze ve věku 71 let.

• Třetí na OH 76 v Montrealu ve skoku vysokém, Dwight Stones překonal svůj svět. rekord výkonem 232 cm. Na lehkotletickém mítingu ve Stockholmu porazil svého olymp. přemožitele Wszolu o 3 cm (227), ale odvetu opět prohrál. Oba skočili 224 cm, ale Stones prohrál větším počtem oprav.

• Polsko porazilo překvapivě Spartak Moskvu 4:1 (3:0, 0:1, 1:0) v hokeji na turnaji o Thurn-Taxisův pohár. SONP Kladno porazilo postrach sovětských kokejistů Polsko 6:2 (4:2, 2:0, 0:0).

• Sedmnáctiletá americká studentka Tina Bishoffová přeplavala kanál La Manche v rekordním čase 9:03 hod. Plavala ze Shakespeare Cliff u Doveru do francouzského Callais. Překonala o 33 min. tři roky starý rekord žen Američanky Lynn Coxové a o 32 min. rekord Angličana Barry Watsona z roku 1964. • Jesse Owens (63), držitel 4 zlatých medailí z OH 1936 byl 40 let po svém triumfu vyznamenán ve Washingtonu prezidentem Fordem nejvyšším civilním vyznamenáním.

• Na mezinárodních závodech v Londýně "Old Spice" zvítězil ve figurální jízdě na vodních lyžích mistr Evropy František Stehno z Pardubic a současně překonal v této disciplíně i svůj vlastní evropský rekord o plných 490 bodů. Celkem získal 6 270 bodů.

O ITALECH A ITÁLII

Na italských silnicích a někdy i na dálnicích jsem potkal tu a tam plně naložená osobní auta s československou státní poznávací značkou a vždy mě přitom napadla otázka: Jak asi vnímají turisté z Československa Itálii — tu zvláštní zemi plnou rozporů? Ostatně: Tato otázka platí i pro miliony západních turistů, kteří v těchto týdnech zaplňují pláže, nastavují svá vybledlá těla prudkému slunci a večer pak sténají sužování úpalem ve svých pokojích anebo ve stanech.

Mám dojem, že problémy současné Itálie k turistovi ani neproniknou. Je snad až příliš uchvácen nespočetnými kulturními památkami, mořem a plážemi. I pro nás je cesta do Itálie vždy malé dobrodružství, protože nikdy nevíme, zdali letadlo, které jsem si předem zajistil, skutečně odletí — a odletí-li pak ještě zdaleka nemáme vyhráno, protože se může stát, že místo v Miláně přistane opět v Mnichově. Stávky italského leteckého personálu patří v Itálii mezi pohromy, které nelze předpovídat...

Jedinou radu, kterou lze turistovi na cestu do Itálie dát, stručně shrnuji do jediné věty: Buďte připraveni na všechno!

Italové totiž prosluli vlastností, kterou jim závidím: dokážou improvizovat, mají fantazii, a v ní i špetku nerozvážné lehkomyšlnosti, která však jejich životu propůjčuje ono neopakovatelné kouzlo. Běda tomu, kdo vjede do Itálie a počne ji měřit a hodnotit očima své domoviny! Další rada, kterou mohu cestovatelům do Itálie poskytnout, a musím přitom zdůraznit, že tuhle radu jsem častokrát draze zaplatil, je rovněž stručná: V okamžiku, kdy vjedete do Itálie, snažte se co nejdříve sžít s tamnějšími poměry! To znamená: Buďte bdělí, ale nikoli podezíraví! Budete-li tankovat benzin, dbejte — aby mladík obsluhující čerpadlo, vytočil ukazatel zpět až na nulu. Skoro každý z těch milých a usměvavých mladíků u čerpadel považuje za svou stavovskou čest natankovat do vaší nádrže aspoň o jeden litr benzínu méně. Jestliže je při tom malém podvůdku přistihnete, stoupnete v očích obsluh u benzinových čerpadel okamžitě na ceně. Mě chtěli v jediném týdnu u čerpadel třikrát okrást, jednou o litr, podruhé o pět a potřetí dokonce o třináct litrů benzínu. Jelikož jsem se nedal, dostal jsem od obsluhy, snad jako uzná-

ni, třikrát zdarma sluneční brýle.

Nezapomeňte také, že Italové jsou národ-hovorný. Při každé příležitosti, i když neumíte slova italsky, se s nimi dejte do řeči. Gestikulace, pokud možná živá, vám zcela nahradí neznalost jazyka. Pochválíte-li jednoduchým "molto bene" číšníka v restauraci — můžete být jisti, že vás obsluží s grandezou a elegancí, jakou jste ještě neviděli a nezažili. Zvláštní zhmínku zasluhují italscí řidiči. Zprvu vám budou připadat jako spolek dobrovolných sebevrahů, ale za několik dní poznáte, že jsou skutečně mistři svého oboru. V zájmu klidu a pohody radím proto řidičům, kteří se budou pohybovat anebo už pohybují po italských silnicích, nikdy nekoukat vpravo, vlevo nebo dozadu, ale vždy před sebe. Kam se vejdete předními koly, tam prostě vjed'te! Nedejte se znervoznit, když se vám italský řidič zavěsí na kufr, nenechejte se vyrušit, když na vás houká a zapíná dálková světla. Nepokoušejte se italskému řidiči nikdy ujet! Tím byste jej smrtelně urazili a donutili k tomu, aby vám předvedl, že dokáže své auto ovládat lépe než vy, což ve většině případů skutečně také umí. Jestliže vaše manželka nebo dospělá dcera mají světlé vlasy, je lépe, když nosí v autě šátek. Italscí řidiči totiž velice rádi při předjíždění nakouknou do sousedního auta. Spatří-li tam blondýnku, jsou ochotni jet i po několik kilometrů za hustého provozu vedle vás a obšťastňovat vaše ženy a dcery těmi nejkrásnějšími úsměvy slunné Itálie a navíc předvádět při řízení vozu hazard, který i více otrlé řidiče ze Střední nebo severní Evropy přivede na pokraj zoufalství.

K ženám jsou Italové velice galantní. Musím však zdůraznit, že dá-li žena italskému krasavci posunkem nebo slovem najevo, že o něj nemá zájem, černovlasý hezoun okamžitě ustoupí.

Cestou ze Sieny do Voltery, tedy v srdci Toskánska, jsem u silnice zahlédl embéčko s českou poznávací značkou. Paní hlídala a manžel trhal v sadu u silnice zralé broskve. Jestliže pojedete do Itálie, nebo tam už jste, nedělejte to! Máte-li chuť na čerstvé ovoce přímo ze stromu, zastavte u sadu, kde sedlák pracuje, a pochvalte jeho ovoce jednoduchým "molto bene". Ujišťuji vás, že vám napředne tolik ovoce — kolik ani nepotřebujete.

Itálie totiž není jen zemí krasavců z pláží a malých podvodníků u benzinových čerpadel, ale také lidí, kteří musí tvrdě pracovat. Rok a půl jezdím pravidelně do Itálie, mám tam mnoho dobrých známých, hlavně mezi sedláky v Toskánsku. Jsou právě tak srdeční a pohostinní, jako čeští lidé na venkově. Já se už v Itálii ničemu nedivím. V toskánské vesnici Castagneto jsem třeba o velikonočních žitl procesí pi i Vzkříšení. Vpředu šel farář s monstrancí, za ním pak celá vesnice, včetně početné organizace komunistické strany Itálie s rudou vlajkou v čele... Po procesí jsme pak všichni sedli v denním baru Nationale, pili červené a já se předsedy místní organizace komunistické strany Itálie zeptal, jak se jeho účast na církevních oslavách slučuje s příslušností k marxistické straně.

"Špatně se ptáte", odpověděl signor Vittorio, "členství v italské komunistické straně totiž nevylučuje svobodu náboženského vyznání a víry..."

Marxisté v Praze a jinde na východě by se zřejmě nad podobnou odpovědí funkcionáře strany přinejmenším podivili, ale v prostředí Itálie se divili Italové — jak to, že se vůbec na takovou samozřejmost ptám.

V Itálii se tedy turista dočká nejednoho překvapení. Škoda jen, že českoslovenští turisté nemohou za krátkou dobu, kterou jim vyměřila správa pasů a víz, poznat více, než jen historické památky a krásy této zvláštní země...

První tramvaje na Balkáně,

v Dubrovniku, s otevřenými plošinami, pocházely z Československa, které Jugoslávii dodnes dodává tyto dopravní prostředky. Jezdí ve všech čtyřech městech, kde má Jugoslávie tramvajovou dopravu: v Osijeku, Bělehradě, Sarajevu a v Zagrebu. Všechny objednávky čs. tramvají do jugoslávských měst prošly mezinárodními konkursy. O vítězství rozhodly výhodné ceny a dobrá technologie.

Dovolené se zlým koncem

Několik velmi vážných dopravních nehod se smrtelnými následky utrpěli čs. turisté cestující svými vozy na rumunské nebo bulharské pobřeží. Autonehody byly většinou zaviněny únavou řidičů, kteří jeli bez odpočinku víc než tisíc kilometrů.

Trest smrti ano či ne

Ve výřtu lidských práv v americké ústavě je uveden také zákaz "krutých a nezvyklých trestů". Vztahuje se to i na trest smrti? Nejvyšší soud Spojených států ve svém nejdůležitějším letošním rozhodnutí, řekl, že ne. Devítičlenný senát Nejvyššího soudu sedmi hlasy proti dvěma potvrdil tři rozsudky smrti, a tím uznal trest smrti za něco, co se nepříčí ústavě. S otázkou ústavnosti či neústavnosti trestu smrti zápolil Nejvyšší soud téměř deset let a nikdy o ní jasně nerozhodl. Některá jeho předchozí rozhodnutí však měla v praxi ten důsledek, že de facto uvalila na trest smrti na čas jakési moratorium a tak osud asi šesti set odsouzených k smrti zůstal nerozhodnut. Na zásadní výrok o trestu smrti tudíž už dlouho a netrpělivě čekala celá americká justice. Odpůrci trestu smrti jím byli pochopitelně zklamáni. A to tím víc, že předchozí rozhodnutí soudu naznačovala, že se spíše přiklání k argumentu, že trest smrti lze dnes počítat mezi ony "kruté a nezvyklé", tudíž neústavní. Doufali tedy, že tentokrát Nejvyšší soud trest smrti zakáže výslovně a nadobro.

Představitelé amerického ministerstva spravedlnosti rozhodnutí Nejvyššího soudu ovšem uvítali; a stejně tak všichni státní návladní a další justiční orgány. A, jak se zdá, s nimi i velká část americké veřejnosti — která se v průzkumech ne-

dávných dob často pro trest smrti vyslovovala. V Americe nebyl nikdo popraven od roku 1967; a od té doby počet zvláště nebezpečných násilných zločinů — dřív trestaných smrtí, velice vzrostl. Ať už v tom je či není závislost příčiny a následku, američtí občané ji v tom vidí, a volání po znovuzavedení trestu smrti zesilovalo. K rozhořčení veřejnosti vedlo patrně i to, že na příklad Sirhan Sirhan, vrah Roberta Kennedyho, a Charlie Manson, hlavní pachatel bestiálních hollywoodských vražd, oba odsouzení na doživotí, budou brzy už moci žádat o podmínečné propuštění ze žaláře. Protože bezpodmínečné odsouzení na doživotí ve Spojených státech také neexistuje. A všeobecně se ví, že sice ne ti známi, ale často ještě nebezpečnější zločinci jsou vskutku propuštěni po poměrně krátkém pobytu ve vězení. To vše nyní hodilo kyvadlo veřejného mínění směrem k trestu smrti.

Některé státy ovšem, jako třeba Kalifornie, trest smrti nedávno zrušily a brzy zase obnovily. Jiné trest smrti už dlouho nemají a nebudou mít ani teď, kdy byl Nejvyšším soudem uznán výslovně za ústavní. A nejsou to nutně státy s největší zločinností. Kriminologové a jiní znalci se ostatně různí v názoru — zdali trest smrti má nebo nemá odstrašující účinek. Převládající názor byl, že tento trest žádné odstra-

šující účinky nemá. Ale v nedávných letech se objevily studie, naznačující, že tomu přece jen tak je. Ani soudy si nejdou zajedno. Před několika lety se zdálo, že Nejvyšší soud aspoň zčásti uznal tezi, že se trest smrti stal ve Spojených státech poměrně vzácným a tudíž opravdu "nezvyklým"; a to právě proto, že se přiči modernímu citění jakožto "krutý". A také, že je ukládán tak nesoustavně a nahodile, že se přiči i ústavní záruce "rovnosti před zákonem". To jest, jeden dostane provaz za to, za co jiný ve stejné kategorii jen pár let kriminálu. Z toho důvodu prohlásil tehdy Nejvyšší soud za neústavní všechny zákony, dovolující porotě výběr: buď trest smrti nebo trest jiný. Protože většina zákonů v jednotlivých amerických státech byla právě tohoto typu, trest smrti v praxi nebyl vykonáván, i když sám jako takový za neústavní prohlášen nebyl. Avšak mnoho amerických států nyní odhlasovalo nové zákony, nařizující trest smrti bezpodmínečně pro určité kategorie nejtěžších zločinů, zejména pro různé typy vražd: loupežnou vraždu, spojenou s únosem, vraždu veřejného činitele atd. V různých státech je to různé. A Nejvyšší soud teď projednával v odvolacím řízení několik případů odsouzených k smrti už podle těchto nových zákonů.

Šlo celkem o pět případů odsouzených vražů z pěti států. Ve třech případech soud rozsudek potvrdil, ve dvou zamítl. Tím zároveň nejen potvrdil legalitu trestu smrti, ale také nepřímo stanovil, jak ty nové zákony musejí vypadat — aby je pokládal za ústavní: musejí obsahovat výpočet polehčujících okolností, porota musí být zevrubně informována o charakteru souzeného a musí jej shledat "zvláště" nebezpečným pro společnost". Taková ustanovení mají zákony státu Texas, Florida a Georgia, jejichž rozsudky soud potvrdil. Rozsudky ze Severní Caroliny a z Louisiany zamítl. Ne všechny odsouzené tudíž trest smrti skutečně čeká. Bude to záležet na tom, zdali rozsudky budou vyhovovat kritériím Nejvyššího soudu.

Ale ani toto rozhodnutí Nejvyššího soudu asi není posledním slovem o trestu smrti v USA. V demokracii nikdy žádné poslední slovo není. A problém trestu smrti je ovšem právě jednou z těch věčných otázek — nejen právních, ale také morálních a filosofic-

ZLATÉ TRHY A KREML

Když přijde na zlato, má jen málo zemí tak blízké a souběžné zájmy jako Jihoafrická republika a Sovětský svaz, největší producenti tohoto drahého kovu na světě. Je to poněkud ironické vzhledem k jejich hluboké vzájemné antipatii. Lze však bezpečně předpokládat, že nedávný pokles ceny zlata, který přiměl Jižní Afriku k přísným protiopatřením, má stejně vážné důsledky pro Sovětský svaz.

Moskva o nedávném vývoji mlčí, ale její bankéři se nikdy netajili tím, že si přejí silný trh zlata. Způsob, jakým provádějí své transakce, to potvrzuje. Sovětské zásoby zlata, které činní asi dva tisíce tun v hodnotě sedmi miliard dolarů, představují významnou část zahraniční kupní síly Sovětského svazu v důsledku toho, že rubl je z vůle Moskvy samé nesměnitelný. A jen málo zemí se radovalo více než Sovětský svaz, když před třemi roky začala ve světě pro zlato velká konjunktura.

Prudký vzestup hodnoty zlatých rezerv Sovětského svazu dal vzpruhu obchodu mezi Východem a Západem a umožnil Sovětům nashromáždit dosti finančních prostředků buď v vlastních zdrojích nebo s pomocí západních úvěrů a dovolit si velký schodek zahraničně-obchodní bilance. Ale nyní se současným působením několika faktorů obraz změnil a Sověty se očitly v postavení, které se pro ně stává stále nesnadnějším. Loňská žňová kalamita, která zasáhla Sovětský svaz dříve, než se mohl plně zotavit z kalamity z roku 1973, nutně vedla k jednomu z nejrozsáhlejších dovozů obilí, jichž byl svět dosud svědkem, přičemž se dodávky a tudíž i platby protáhly značně do letošního roku. Ústup konjunktury na Západě měl dvojsečný účinek: způsobil pokles poptávky po sovětském zboží a zvýšení nákladů na dovoz výrobních prostředků, jemuž se Mosk-

va nyní ve velké míře upsala z různých důvodů politických i hospodářských. V první polovině letošního roku dosahoval zahraničně-obchodní schodek Sovětského svazu se zeměmi pařížské Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj třicetpadesáti milionů dolarů měsíčně a jeho úhrnné zadlužení na Západě dosáhne koncem letošního roku pravděpodobně patnácti miliard dolarů, což je více než dvojnásobek hodnoty jeho zlatých zásob. Sověty popírají, že by se byly přexponovaly, a soudě z pokračující ochoty západních bank poskytovat jim půjčky, není spolehlivost Sovětského svazu jako dlužníka brána v potaz. Nicméně stále častější a rozsáhlejší vypůjčování sovětské banky zahraničního obchodu "Vněstorgbank" v euroměnách, jakož i velký počet soukromých mezibankovních půjček, které Sověty sjednávají k financování nákupů obilí a jiného zboží, ukazují, že jejich zahraniční platby jsou vystaveny tlaku. Podle jihoafrických odhadů Sověty letos dosud prodaly přibližně sto padesát tun zlata, což je dvakrát víc než za celý loňský rok a patrně jeden důvod, proč cena žlutého kovu na světovém trhu klesla.

Ale ať se sklizeň obilí v Sovětském svazu jakákoli, jeho platební bilanci vyznačuje

**PODPORUJTE
ČESKOU
NÁRODNÍ
SKOLU**

základní nerovnováha a Sověty samy doznávají, že v nadcházejícím období musí v této věci zjednat nápravu. Máme-li soudit z jejich plánu na běžné pětiletí, Sověty chtějí obnovit platební rovnováhu tím, že budou rozšiřovat vývoz, a ne omezováním dovozu. Ale kdyby exportní ofensiva uvázla a nepřinesla kýžený úspěch, což by se mohlo zcela dobře přihodit vzhledem k tomu, že sovětské průmyslové zboží nemá na Západě valnou pověst a že Sověty narážejí na obtíže ve snaze podstatně rozšířit těžbu surovin pro vývoz, musila by Moskva přibrzdit dovoz. A jako v mnoha jiných zemích i v Sovětském svazu by bylo v takovém případě první obětí spotřební zboží. Zkušenosti z nedávné doby ukazují, že potom by přišly na řadu výrobní prostředky a nakonec potraviny. Londýnský list Financial Times citoval v této souvislosti výrok jednoho sovětského činitele, který odpovídá za výrobu elektřiny. "Raději chceme", řekl, aby lidé jedli po tmě, než aby hladověli za světla".

SPORT...

(Dokonč. ze str. 6.)

- Ve věku 66 let zemřel v Praze bývalý obránce Bohemians Praha Josef Kloubek. V zelenobílém dresu vytvořil s Ungrem dvojici, která si pro svou žulovou tvrdost vysloužila název "višňoví doktoři". Druhý "doktor" Emil Ungr zemřel předčasně v první polovině padesátých let.
- Japonský horolezec Pojami Oiši (39) sjezd na lyžích nejvyšší horu Severní Ameriky McKinley (6 194 m). Oiši patřil do šestičlenné horolezecké výpravy, která dobyla vrcholu McKinley. Všichni chtěli sjet horu na lyžích, ale s výjimkou Oišiho nebezpečný podnik předčasně vzdali.
- Ve fotbalovém turnaji "Interpohár" vyhrálo své skupiny ze šesti čs. ligových týmů pět: Teplice, Ostrava, Brno, Trnava a Inter a získaly premie po 10 000 švýc. frankách. Jediné VSS Košice zůstaly v poli poražených.
- Čs. tenistky Maršíková — Strachonová a Skronská vyhrály ve Francii "Pohár Annie Soisbaultové". Turnaje

se smí zúčastnit pouze hráčky do 21 let. Soutěž měla vysokou sport. úroveň.

- Japonský gymnasta Fujimoto dokončil na OH se zlomenou nohou nejen prstná, ale nastoupil i ke cvičení na kruzích. Přispěl vysokými známkami 9,75 a 9,70 k vítězství japonského družstva a získání zlaté medaile.
- Klaus Dobias (It. 28), nejúspěšnější skokan do vody všech dob získal od OH v Tokiu 1964 8 zlatých a 5 stříbrných medailí. V Montréalu se rozloučil definitivně s aktivní činností. Příští skok: do manželství.
- Na VIII. MS v letecké akrobacii, jehož dějištěm byl Kyjev, obsadilo Československo v soutěži družstev 2. místo za SSSR. V soutěži jednotlivců se umístil čs. reprezentant Ivan Tuček na 3. místě. Čs. akrobati létali na strojích typu Zlín 50-L.
- Podle medailí se v tabulce nejúspěšnějších národů umístil na 1. místě v Montréalu SSSR se 47 zlatými, 43 stříbrnými a 35 bronzovými. Na 2. místě skončila NDR 40-25-25 a třetí USA: 34-35-25. Československo se umístilo na 16. místě: 2-2-4.

WŠ/53

AMERIKO, AMERIKO . . . JE TOHLE NORMALIZACE?

KONEČNĚ MARS!

Titulek v novinách vystihl pocity Ameriky dvěma slovy: konečně Mars! Na sedmé výročí prvního přistání amerických astronautů na Měsíci splnila Amerika svůj starší a větší sen: podívat se, jak to vypadá na Marsu. Zatím aspoň pomocí televise. Viking I. má ještě dvojníka, který má na Marsu přistát později.

Obě družice mají pracovat naplno až do listopadu, kdy se Mars vzdálí z dosahu pozemských přístrojů. Ale budou-li fungovat ještě o měsíc později, pak by mohly, podle mluvčích z NASA, pokračovat v průzkumech Marsu třeba ještě i rok. Viking I zahrnuje americké laboratoře nesmírným bohatstvím nových dat, která budou zdrojem dalších vědeckých pokroků. Ale přistání na Marsu nebylo jen další chladnou ukázkou technologické zdatnosti Američanů.

Pro mnohé z nich to byla zřejmě hluboce emocionální událost. "Mám slzy v očích, srdce mi buší a rozum mi nad tím skoro zůstává stát", řekl jeden z vedoucích NASA, dr. Noel Hinners. Amerika je svým způsobem zamilovaná do Marsu už od počátku století. Jednu z nejlepších amerických hvězdáren, Flagstaff v Arizoně založil astronom Percival Lowell jen proto, aby odtamtud mohl pozorovat svou oblíbenou planetu, Mars. A byl to také Lowell; kdo dal utopistické literatuře její hlavní tezi o mart'anských kanálech jakožto možném výtvoru jakési vyšší civiliza-

ce. Mýtus technologicky vyspělé mart'anské civilizace inspiroval od těch dob americkou obrazotvornost, vědeckou i literární. Některé americké vynálezy skutečně byly původně vynálezy mýtických Mart'anů: jako například protitanková zbraň Bazooka. Novotářská Amerika neměla svůj vzor na zemi, ale našla si jej ve svém pomyslném Marsu, který je v její science fiction vždy o nějaké desetiletí technologicky před Amerikou. Dalo by se skoro říci, že zatím co jiné země se snažily dohnat Spojené státy, ony samy se snažily dohonit a předhonit svůj ideální Mars. V komentářích k přistání Vikingu se tudíž radost mísila s určitou nostalgii. Je konec velkého mart'anského mýthu. Ale ovšem začátek nové kapitoly výzkumu vesmíru.

Rozdíl mezi tímto americkým kosmickým průzkumem a sovětským není jen v technologii, nýbrž ještě víc v mentalitě. Sovětské lety často působí jako nahodilá propagační gesta. Jako družice, které Sověty před časem poslaly na Mars a které při dopadu přestaly fungovat, ale nebyly následovány žádným pokusem poslat tam něco, co by vysílalo údaje.

Americký průzkum je naopak velmi systematický a pečlivě plánovaný. A stojí možná za pozornost, že se opakuje naprosto přesně průzkum amerického kontinentu na západ od Mississippi v minulém století. Děje se to za vydatné po-

moci téže instituce, která vládla už tomu předchozímu průzkumu, tehdy Geologického průzkumu Ameriky, dnes Geologického průzkumu Měsíce a Marsu. První fáze je podrobné mapování planet. To pro Mars obstaraly už předchozí družice Mariner. Další fáze jsou výpravy, sbírající vzorky půdy, minerálů a pokud tam existují, rostlin a živočichů. Výpravy vždy přinášejí mimo jiné množství znamenitých fotografií. A ty mají, zas jako na americkém západě, dva účely: jednak samozřejmě vědecký jednak také přesvědčit publikum a kongres, že něco jako Yel-dá tak slibně, že to stojí za další průzkum. Ale ostatně už také hned od první populární americké science fiction z roku 1911, jednající samozřejmě o Marsu, Amerika viděla tuto planetu ne jako místo, odkud lze čekat invasi, nýbrž místo, kam se putuje na výzvědy a za dobrodružstvím, tedy skutečně jako nejvzdálenější "novou hranici", o o níž mluvil J. F. Kennedy.

Tisk a veřejnost v západním Německu přijaly s netajenou nevolí zprávy o třech incidentech na německo-německých hranicích. Oběťmi incidentů byli vesměs v tom či onom smyslu západoněmečtí občané, v jednom případě holandský turista. Tři turisté byly zavlčeny a pak propuštěny, jednomu bylo odvléčeno auto. V nejvážnějším incidentu, při němž východoněmečtí pohraničníci použili zbraní, došlo na hranicích u Ratzenburgu v severním Německu. Tam se totiž jeden hamburský občan přiblížil s fotografickým aparátem k drátěnému plotu — už na východoněmeckém území.

Zřejmě chtěl plot fotografovat. Svědci pak viděli, jak východoněmečtí pohraničníci po něm stříleli a těžce ho zasáhli. Hamburčan se chtěl doplnit zpět k západoněmeckým hranicím, ale východoněmečtí pohraničníci ve střelbě pokračovali. Pak přijelo malé východoněmecké nákladní auto, na které byl těžce zraněný hamburský občan naložen a odvezen. Východoněmecký tisk mezitím

incident zaznamenal, ovšem popisuje jej tak, jako by občan Německé spolkové republiky hrubě a svévolně porušil výsostné území NDR. Ani slovo o tom, že východoněmečtí pohraničníci použili střelných zbraní. Několik set mladých lidí uspořádalo ne daleko místa incidentu na západoněmecké straně protestní pochodňový průvod. Incident také byl a je předmětem nesčetných komentářů, reportáží i karikatur v západoněmeckých masových sdělovacích prostředcích. Všechny komentáře mají stejné téma: I kdyby hamburský občan porušil východoněmecké hranice a překročil je o několik metrů, použili východoněmečtí pohraničníci k jeho postihu či zadržení opravdu přiměřených prostředků? Je tohle normalizace? Proti tomuto vážnému incidentu také ostře protestoval u zastupujícího ministra zahraničí Německé demokratické republiky stálý zástupce německé spolkové vlády ve východním Berlíně, Guenter Gaus. Později o svém protestu řekl novinářům:

"Protest, který jsem předal a podrobně vysvětlil, se snaží — tak aspoň doufáme — Německé demokratické republiky objasnit, za jak vážný incident to německá spolková vláda pokládá, a, že kdyby nedošlo k rychlému a uspokojivému vyřešení celé záležitosti, bylo by to dlouhotrvající zatížení našich vztahů . . . Přesto bych byl proto, abychom se nedali strhnout emocemi a i nadále se pokoušeli o střízlivou přilíku. Ovšem, správné míry normalizace, která by byla mezi oběma těmito státy možná, nebylo zcela jistě ještě dosaženo.

Mluvíci německé spolkové vlády Bölling v televizním prohlášení upozornil všechny občany západního Německa, aby, pokud se dostanou k východoněmeckým hranicím — nepovažovali drátěný plot za hranici. Hranice obvykle leží několik desítek metrů před tímto plotem a bývá také obvykle už na západoněmecké straně označena. Západoněmecká vláda ovšem nenechává nikoho na pochybách o tom, že používání střelných zbraní proti neozbrojeným civilistům nepokládá právě za něco, co by se shodovalo s články loni uzavřené helsinské dohody o přátelství a o spolupráci.

Úspěch

Jednu z pěti hlavních cen na mezinárodním festivalu filmů pro děti v italském Giffoni Valle Piana získal český snímek režiséra Karla Kachyni, Vlak do stanice nebe. Festivalu se zúčastnilo 36 zemí a bylo na něm promítáno 250 filmů.

Krátce - zajímavě

Za méně než půl minuty a takřikajíc obratem ruky získal deset tisíc západoněmeckých marek nedávno čtyřicetiletý námořní inženýr Mike Pilkington a jeho mladší přítel Brian Peck a David Speed, kteří se rozhodli přeplovat kanál La Manche na pohovce a dvou křeslech, upevněných na leteckém benzinovém barelu, vybaveném motorem o výkonu 60ti koňských sil. Už předtím vzbu- dila tato trojice značný rozruch když totéž učinila na manželské posteli s nebesy. Tentokrát měli v plánu přeplovat z Margatu do Le Havru a odtud pokračovat proti proudu řeky Seiny až do Paříže. K pobřeží Francie do- vazili bez nehody.

Světovou novinkou je zmrzlina, kterou začala vyrábět jedna mad'arská továrna na poživatiny: zmrzlina z rajských jablíček a z mrkve. ce hodlá přý tuto novinku vyvážet do světa ve formě zmrzlinového prášku.

Hezký nápis zaregistroval jeden reportér nad pokladnou kina v americkém městě Newportu. Stálo tam: dělka dnes uváděného filmu pro děti jedna tabulka čokolády a tři pytlíky burských oříšků.

Jedna kosmetická firma v New Yorku prodává parfém, jejichž vůně má připomínat staré pionýrské časy. Voní jako pečené bývalí maso, kouř táborového ohně — nebo stará dolarová bankovka.

Z KALENDÁŘE KRAJANSKÝCH AKCÍ A PROGRAMŮ:

- **Sobota 11.-neděle 12. září**, Rakousko-Mariázzell: Pout'. Přihlášky: p. Alfons Novotný, Hörneggasse 4/14, A-1030 Wien.
- **Pondělí 13. 9. — neděle 19. září 1976**, NSR-Hüntfeld u Fuldy. Akademický týden. Setkání krajanů při přednáškách a zábavě z celé Evropy. Inf.: Velehrad, Allerheiligenstr. 52, D-6000 Frankfurt/M. 1. Informace o dětských táborech, podzimních prázdninách mladých: P. Josef Šimčík, Feldstr. 109, CH-8004 Zürich.
- **Schůzky v Norimberku** každý čtvrtek na Velehradu, Zufuhrstr. 8, tel. 0911/26684.
- **Možnost rekreace v Německu u švýcarských hranic**, ve Schwarzwald. Budova církevní organizace Opus bonum, místo pro 15-20 osob s možností vaření, les, zdravé podnebí, vhodné pro revma a nemoci krevního oběhu.
- **Pátek-neděle 15. až 17. října 1976**, Itálie-Brixen, Feldthurns, jižní Tyrolsko: *Havlíčkovo symposium* na počest 120. výročí úmrtí K. Havlíčka Borovského. Bližší informace v redakci AL/EL.

XI. Vsesokolský slet v Praze 1948

jehož vydání komunistická vláda v Praze roku 1948 zakázala, vyšel s fotografickou přílohou jako dokument doby v curyšské Konfrontaci u příležitosti IV. sletu svobodného sokolstva v zahraničí.

Tento památník uspořádali Marie Pronazníková a Pavel Javor. Můžete objednat — v Evropě na adrese:

• **Konfrontation AG, Im Struppen 1, CH-8048 Zürich, Switzerland**

v Kanadě a v Americe na adrese:

• **Konfrontation SA P. O. Box 794, Peterborough, Ont. Canada K9J 7A2 za cenu: 30,— sFr nebo US \$12.00**